

«Прогрес України в інтеграції до ринку послуг ЄС»

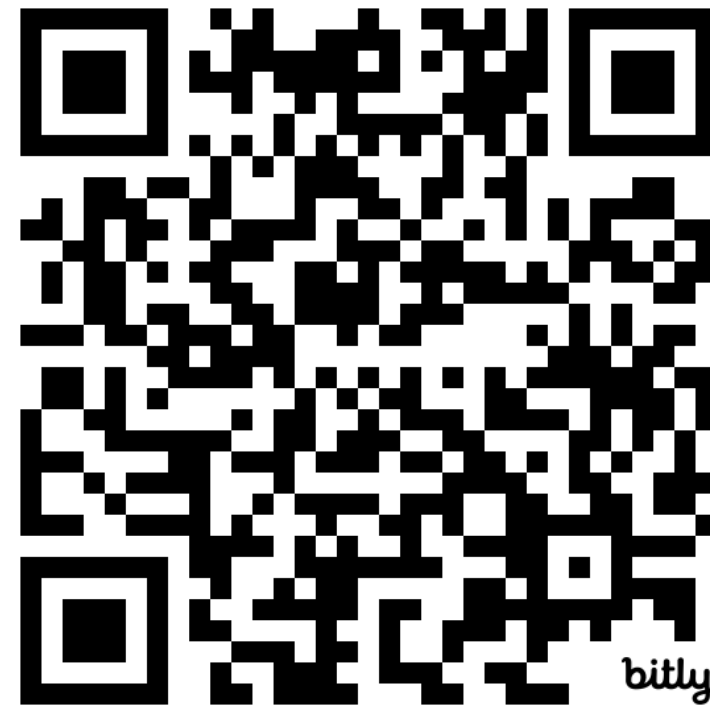
Презентація обраних розділів дослідження «Інтеграція у рамках Асоціації»

Олександра Бетлій, провідна наукова співробітниця ІЕД
Андрій Бутін, старший науковий співробітник ІЕД
Віталій Кравчук, провідний науковий співробітник ІЕД
Станіслав Юхименко, науковий співробітник ІЕД

13 лютого 2025 року

Інтеграція в рамках асоціації

6 видання

Спрощення митних процедур

Спрощення митних процедур: гармонізація законодавства

Протягом 2023-2024 років Україна досягла значного прогресу за напрямками, які є важливими, як для виконання УА, так і в контексті процесу вступу до ЄС.

У Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення ЄС 2024 року відзначено високу динаміку виконання Україною переговорного розділу 29 «Митний союз» і зазначено, що «Україна має хороший рівень підготовки щодо Митного союзу і досягла значного прогресу в цьому напрямку».

Згідно з урядовим звітом 2023 року про виконання УА, прогрес виконання за напрямом «Митні питання» становив 62%.

Спрощення митних процедур

Що вже було зроблено:

- У грудні 2023 року запроваджено кримінальну відповідальність за контрабанду значних обсягів товарів, у т. ч. підакцизних
- У грудні 2023 року схвалено Національну стратегію доходів до 2030 року
- У лютому 2024 року схвалено Довгостроковий національний стратегічний план цифровізації Держмитслужби України
- У квітні 2024 року розпочато застосування NCTS Фаза 5
- Прогрес у розробці нових національних ІТ-систем
- У вересні 2024 року ухвалено так званий закон про перезавантаження митниці (№ 3977-IX)
- У серпні 2024 року внесено зміни до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу ЄС

Що необхідно зробити:

- Завершити підготовку оновленого Митного кодексу, узгодженого з Митним кодексом ЄС
- Впровадити нещодавні зміни до Митного кодексу
- Досягти прогресу в реалізації Стратегічного плану цифровізації Держмитслужби
- Продовжити процес розширення поточної Фази 5 NCTS до Фази 6 NCTS
- Досягти прогресу у використанні АЕО, у т. ч. з метою визнання українських підприємств зі статусом АЕО з боку ЄС
- Покращити адміністративну спроможність Держмитслужби

Спрощення митних процедур: рекомендації

Для ЄС:

- сприяти Українській стороні в розробці та подальшій імplementації Митного кодексу ЄС в українське законодавство
- продовжити сприяти підвищенню спроможності Держмитслужби України, зокрема через реалізацію проєктів технічної допомоги, спрямованих на оснащення митниць, обрання нового голови Держмитслужби, підвищення кваліфікації персоналу та здійснення громадського контролю за діяльністю митниці
- продовжити сприяти Українській стороні у розробці та впровадження митних ІТ систем та цифровізації митниці

Для України:

- продовжити зусилля, спрямовані на імplementацію Митного кодексу ЄС в українське законодавче поле. При цьому слід поєднувати ці зусилля з інститутами громадянського суспільства, зокрема бізнес-асоціаціями, які можуть реально допомогти у впровадженні змін
- продовжити реалізацію Стратегічного плану цифровізації Держмитслужби
- розширити використання інституту АЕО та активізацію зусиль з метою визнання українських підприємств зі статусом АЕО з боку ЄС;
- продовжити розширення використання поточної Фази 5 NCTS і підготовку до впровадження Фази 6 NCTS
- забезпечити системні механізми урядового та громадського контролю за діяльністю митниці

Визнання кваліфікацій

Визнання кваліфікацій: чому і для кого

Для працівників:

- Доступ до ринку праці ЄС на рівних умовах з громадянами ЄС
- Підвищення мобільності та можливостей для кар'єрного зростання
- Офіційне визнання досвіду та кваліфікацій, здобутих в Україні або в інших державах

Для бізнесу:

- Доступ до більшої кількості кваліфікованих працівників
- Зменшення розриву в навичках та підвищення якості робочої сили
- Легша інтеграція українських фахівців у міжнародні компанії

Для освітніх закладів:

- Можливість залучення іноземних студентів
- Підвищення конкурентоспроможності українських дипломів у світі
- Мотивація до модернізації програм навчання

Для держави:

- Полегшення повернення та реінтеграції українських мігрантів після війни
- Зміцнення економіки через якісну робочу силу
- Відповідність європейським стандартам освіти та зайнятості

Визнання кваліфікацій: що це дасть

Визнання кваліфікацій є важливим елементом євроінтеграції України, що охоплює освітні, професійні та трудові аспекти - напряду або опосередковано покривається в таких розділах:

Розділ 2 «Свобода переміщення працівників», Розділ 3 «Свобода підприємництва та надання послуг» та Розділ 26 «Освіта та культура»

Основні акти ЄС:

- **Директива 2005/36/ЄС** про визнання професійних кваліфікацій – встановлює систему взаємного визнання професійних кваліфікацій у країнах ЄС. Включає механізми автоматичного визнання, визнання на основі професійного досвіду та загальну систему визнання для регульованих професій.
- **Директива 2013/55/ЄС** (Європейська професійна картка – EPC) – оновлює Директиву 2005/36/ЄС, запроваджуючи цифрову Європейську професійну картку (EPC) для спрощення та прискорення процедури визнання кваліфікацій у країнах ЄС
- **Директива 2018/958/ЄС** (тест пропорційності) – встановлює обов’язкову перевірку пропорційності нових обмежень на доступ до регульованих професій, щоб вони не створювали зайвих бар’єрів для працівників та не порушували конкуренцію.
- **Регламент (ЄС) № 1024/2012** (IMI – система обміну інформацією) – визначає правила функціонування системи IMI, що забезпечує швидкий і безпечний обмін інформацією про професійні кваліфікації між державами ЄС.

Визнання кваліфікацій: великий порядок денний

Що вже було зроблено:

Затверджена Національна рамка кваліфікацій (НРК)

Ухвалені ряд професійних стандартів

Запроваджено кваліфікаційні центри

Ухвалено законодавчі акти щодо освіти та професійної підготовки

Запроваджено Europass та Euroguidance в Україні

Подано до парламенту законопроект про Національну рамку кваліфікацій

Що необхідно зробити:

Прийняти закон про Національну систему кваліфікацій у відповідності до права ЄС

Узгодити НРК з Європейською рамкою кваліфікацій (EQF)

Завершити розробку стандартів для всіх регульованих професій

Розширити мережу кваліфікаційних центрів та їх моніторинг

Інтегрувати Україну до IMI та забезпечити автоматичне визнання окремих професій

Провести офіційну оцінку ЄС щодо відповідності НРК

Визнання кваліфікацій: рекомендації

Для України та ЄС:

- узгодити та ухвалити план заходів, які дозволять Україні та ЄС отримати взаємне визнання кваліфікацій
- розробити підходи до використання Europass та забезпечення обміну інформацією щодо кваліфікацій

Для України:

- ухвалити закон про Національну систему кваліфікацій, який адаптує норми права ЄС
- підготувати звіт відповідності Національної рамки кваліфікацій та Європейської рамки кваліфікацій
- знайти баланс між регулюванням та дерегуляцією у сфері професійних кваліфікацій
- запровадити систему моніторингу кваліфікаційних центрів і забезпечити їх подальше відкриття
- продовжити втілювати реформи у сфері освіти: визнання результатів неформального навчання, модернізація вищої та професійної освіти, запровадження ефективного неперервного навчання
- активно залучати бізнес до діалогу з розвитку та визначення кваліфікацій, їх визнання, розробки професійних стандартів, прогнозу потреби в робочій силі на майбутнє
- запровадити Європейську професійну картку (EPC) для ключових професій
- визначити роль мікрокваліфікацій

Для ЄС:

- поширити можливість використання Europass українцями
- провести офіційну оцінку ухваленої Національної рамки кваліфікацій на відповідність Європейській рамці кваліфікацій після підготовки Україною референтного звіту
- продовжити надання технічної допомоги з адаптації законодавства у сфері національної системи кваліфікацій та впровадження змін

Фінансові послуги

Фінансові послуги: гармонізація законодавства

Великий обсяг домашнього завдання: ЄС модернізував законодавство в сфері фінансових послуг після великої фінансової кризи 2008-2009 роках

Додатково фінансова складова Green New Deal

Відчутний прогрес з боку України після підписання Асоціації, але залишається багато зробити

В сфері регулювання банків як ЄС так і Україна впроваджують вимоги пакету Базель III, але ЄС майже завершив його провадження, а Україна ще в процесі

Фінансові послуги

Що вже було зроблено:

Було прийнято ряд законів і впроваджено їх положення підзаконними актами регуляторів, які частково виконали правила ЄС

Зміни до закону «Про банки і банківську діяльність»

Новий закон «Про страхування»

Ряд законів в сфері ринків капіталу

Що необхідно зробити:

Як відмічають у останньому звіті про розширення ЄС нові норми законодавства наближають Україну до правил ЄС, але повністю їх не впроваджують

Також зміни у законодавства не зупиняються. Наприклад з 1 січня у ЄС переважно набув чинності новий банківський пакет, який закінчує виконання Базель III

Забезпечити інституційну спроможність НКЦПФР на фоні можливого зростання ринків капіталу в Україні

Режим внутрішнього ринку для фінансових послуг може забезпечити дострокову інтеграцію фінансового сектору до ринку ЄС

Фінансові послуги: рекомендації

Для ЄС:

Оновити перелік законодавства виконання якого необхідне для надання режиму внутрішнього ринку для українського фінансового сектору

Напрацювати інституційні механізми для взаємодії регуляторів ЄС з українськими

Для України :

На відміну від вступу до ЄС надання сектору фінансових послуг режиму внутрішнього ринку не вимагає одноголосного схвалення всіма членами ЄС. Тому після впровадження оновленого переліку законодавчих актів з боку України інтеграція ринку фінансових послуг до ринку ЄС може відбутись суттєво раніше, ніж вступ України до ЄС.

Тому варто просувати інтеграцію в рамках чинної Угоди про Асоціацію паралельно із роботою по впровадженню правил ЄС в межах переговорів про вступ України до ЄС

За певних умов ринок фінансових послуг може стати пілотним сектором для галузевої інтеграції економіки України до Спільного ринку ЄС.

Цифрові послуги

Єдиний цифровий ринок ЄС: гармонізація законодавства

Ключові напрями інтеграції:

- Електронні комунікації – єдині стандарти, 5G, відповідність Кодексу ЄС.
- Електронна ідентифікація (eIDAS) – взаємовизнання е-підписів та цифрових ID.
- Кібербезпека – відповідність NIS2, співпраця з ENISA.
- Захист персональних даних (GDPR) – гармонізація законодавства, наглядовий орган.
- Цифрові ринки та послуги (DSA/DMA) – регулювання онлайн-платформ, конкуренція.
- Штучний інтелект та цифрова трансформація – розвиток AI, напівпровідників, підтримка бізнесу.

Станом на кінець 2023 року з 499 актів права ЄС у цифровій сфері:

- 371 не потребує імплементації
- 29 повністю імплементовані
- 99 підлягають імплементації (з них 52 в процесі)

Цифрові послуги

Що вже було зроблено:

- Україна стала першою не-членом ЄС у довірчому списку ЄС (електронні підписи)
- 4-те місце в індексі EU Open Data Maturity Report 2023
- 1-ше місце за рівнем залученості громадян до держпроцесів онлайн
- Прийнято закони про медіа, про цифровий контент, послуги та доступний роумінг з ЄС

Що необхідно зробити:

- Доопрацювати законопроект про захист персональних даних (GDPR)
- Підготуватися до впровадження 5G
- Гармонізувати законодавство з AI Act
- Завершити інтеграцію до єдиної роумінгової зони ЄС
- Оновити законодавство у сфері кібербезпеки

Цифрові послуги: рекомендації

Для уряду:

- Підписати Угоду про взаємне визнання електронних довірчих послуг з ЄС
- Провести підготовку до впровадження 5G
- Гармонізувати законодавство з новими нормами ЄС (AI Act, кібербезпека)

Для бізнесу:

- Розширити доступ до широкосмугового інтернету в регіонах
- Підготувати план розбудови мереж 5G
- Використовувати можливості європейських грантів

Для ЄС:

- Оцінити виконання Україною зобов'язань
- Підписати угоду про електронні довірчі послуги
- Проаналізувати результати українського селфскрінінгу

НАШІ КОНТАКТИ

Website: ier.com.ua

Email: institute@ier.kyiv.ua

Instagram https://www.instagram.com/ier_kyiv/

Facebook: <https://www.facebook.com/IER.Kyiv/>

Telegram: <https://t.me/ukreconomic>

Twitter: https://x.com/IER_Kyiv